

Govor Visokog predstavnika, Wolfgang-a Petritscha na Medjunarodnoj konferenciji o zeljeznicama

Dragi predsjednice vlade, gospodine Ivanicu, ambasadore Eliason, dame i gospodo,

Danasna konferencija o zeljeznicama mi pruza odlicnu priliku da podvucem svoj prioritet broj jedan za Bosnu i Hercegovinu, a to je ekonomski reforma. Upravo se zeljeznice ove zemlje nalaze u samom srcu problema sa kojim se suocavamo u pokusu da Bosnu i Hercegovinu dovedemo do evropskog i svjetskog trzista. Ali zeljeznice takođe simbolizuju uspavani ekonomski potencijal ove zemlje.

Efikasan saobracajni sistem je apsolutno neophodan za uspjesan ekonomski i drustveni razvoj jedne zemlje. Bosna i Hercegovina nije nikakav izuzetak. Mi ovdje ne mozemo razviti jedinstveni ekonomski prostor bez efikasnog saobracajnog sistema koji danas ne postoji. Ne mozemo dozvoliti da se nastavi ovakva jadna situacija.

Shvatam da govorim pred publikom strucnjaka ali dozvolite mi da vam kratko iznesem svoje vidjenje problema:

- Prvo, postojeći sistem je u potpunosti neuravnotezen. Drumski saobracaj je de facto monopol, koji ispunjava preko 95% potreba saobracaja ove zemlje dok su prije rata zeljeznice podmirivale oko 30% ovih potreba.
- Nadmocnost drumskog saobracaja u zemlji kao što je Bosna i Hercegovina, gdje su putevi uski i gdje ne postoji ozbiljna mreza auto-puteva ili takve mreze nece ni biti gledajući srednjorocno ili cak dugorocno predstavlja opasnost za stanovnistvo. Takodje ima i previse nesreca na putevima gdje obim saobracaja ozbiljno ugrozava okolis.
- Postojeca zavisnost od transporta sleperima na putevima je narocito stetna. Infrastruktura puteva je znacajno pogodjena u toku rata ali mnogo stete je takođe naneseno zbog sustinskog nedostatka odrzavanja u toku posljednjih nekoliko godina. Kaze se da je jedan sleper na putu jednak 2000 automobila a vecina kamiona na putevima u Bosni i Hercegovini su preoptereceni. Kompanije koje koriste kamione trebale bi platiti za propadanje infrastrukture puteva koje uzrokuju, sto bi zauzvrat ucinilo zeljeznički sektor konkurentnijim. Zeljeznice se mogu i moraju koristiti za rasterecavanje puteva.
- Redovni vozovi su ziva veza izmedju regija i stanovnistva mnogo vise nego autobusi i mnogi gradjani jos uvijek dobro osjecaju nedostatak efikasnog zeljeznickog sistema. Ja sam saznao da je od rata prvi voz koji je skoro krenuo iz Zagreba za Knin, preko Bosanskog Novog i Bihaca, izazvao pravo slavlje medju ljudima pored kojih je prolazio, sto je znak da ova zemlja zaista zacjeljuje.

Ono sto nam je sada potrebno je strategija saobracaja koja bi obuhvatala cijelu zemlju i koja bi bila u odgovarala jedinstvenom ekonomskom prostoru Bosne i Hercegovine. Ja cvrsto ohrabrujem Ministra civilnih poslova i komunikacija, gospodina Mihajlovica, i ministre saobracaja u entitetima, gospodina Mehmedica i gospodina Dokica, da zajedno rade u pravcu ovog sustinskog cilja. Zadatak koji je pred nama bice nemoguce ostvariti bez saradnje.

Zeljeznice su tesko ostecene u toku rata u iznosu od oko milijardu dolara. Ali za razliku od puteva, zeljeznice nisu navedene kao prioritet u okviru programa obnove od 5,1 milijardi dolara. Zeljeznice su do danas doobile manje od 50 miliona dolara. Ponovno uspostavljanje zeljeznicke infrastrukture je daleko od zavrsetka, i postoji ozbiljan nedostatak zeljeznickog parka.

Trenutno, odvijanje zeljeznickog saobracaja je moguce po cijeloj mrezi Bosne i Hercegovine, ali veoma sporo. Ministar Mihajlovic ce vam reci vise o tome. Ali ja bih zeljeo da naglasim veoma vaznu ulogu koju je SFOR odigrao u ponovnom uspostavljanju zeljeznicke infrastrukture. SFOR sada najvise doprinosi zeljeznickom sektoru i zasluzuje mnoge pohvale za svoj izvanredan rad na ovom polju.

Nekoliko zemalja i organizacija su isto tako pokazale pozitivna interesovanja za zeljeznički sektor: Evropska Unija, kroz Komisiju i Evropsku banku za investiranje, i isto tako Njemacka, Saudijska Arabija i Svedska. I Evropska banka

za investiranje i Evropska banka za obnovu i razvoj trenutno razmatraju vazne kredite za zeljeznički sistem u Bosni i Hercegovini. Ja pozivam ove zemlje i organizacije da nastave sa svojim planovima da se ovdje ponovo uspostavi zeljeznički sektor.

Ali moja glavna poruka je upucena vlastima i zeljezničkim kompanijama u BiH: medjunarodna pomoc se polako privodi kraju i buducnost zeljezničkog saobraćaja je sada u vasim rukama. Vi morate naci volju i snagu da zajedno radite i ponovno izgradite konkurentan zeljeznički sistem.

Zelio bih kratko iznijeti 3 stvari:

1. Kompanije zeljezničkog saobraćaja su ostri takmicari i zeljeznički saobraćaj ce ponovo zadobiti dio tržista samo ako zeljeznice budu mogle ponuditi usluge koje su atraktivne i predstavljaju prednost u poređenju sa drumskim saobraćajem. Upamtite, veliki finansijski interesu su u pitanju. Morate zauzeti poslovni pristup i formirati agresivnu, komercijalnu politiku.
2. Zeljeznice ove zemlje su dio trans-evropskog sistema. Helsinska konferencija je prije nekoliko godina liniju od Ploca do Budimpeste nazvala "evropskim koridorom". Ali to su samo administrativne odluke. One same po sebi neće dovesti promet do vaših zeljezničkih linija. Novi saobraćajni modeli su se razvili u toku rata. Sada je na vama da ponovo osvojite ovaj promet, posao koji će zahtijevati stvarnu odlucnost.
3. Sadašnja organizacija zeljezničkog sektora je previse problematicna. Tri zeljeznicke kompanije sa razlicitim nadležnostima na izdijeljenoj mrezi nisu recept za obnovu zeljeznice u Bosni i Hercegovini, zemlji koja se doslovno mora vratiti "on line".

Nacin na koji su zeljeznice danas organizovane nije bio predvidjen Dejtonskim sporazumom. Aneks 9 tog sporazuma predviđa jednu saobraćajnu korporaciju koja bi rukovodila i upravljala kapacitetima sirom zemlje. Sa postojećim sistemom, oporavak zeljezničkog sektora nikad neće uspjeti. Ne smije se zaboraviti na sliku koju vi predstavljate u inostranstvu, kao i potreba za jasnocom u medjunarodnim odnosima. Vi trebate da razvijate ne samo unutrasnji vec i medjunarodni saobraćajni sistem. Trenutno stanje dovodi Bosnu i Hercegovinu u opasnost da bude trajno zaobiljena u regionalnoj i medjunarodnoj trgovini.

Zeljeznice cine kruzni sistem jedne zdrave ekonomije. One ne mogu biti taoci uskih, prevazidjenih nacela nacionalističkih politika.

Ova konferencija je zadnja sansa da se ozivi zeljeznička ove zemlje. Ovaj voz o kom govorimo ce proći samo jednom i ako ga propustite zeljeznice Bosne i Hercegovine ce biti napustene zauvijek. Medjunarodna zajednica može da vam pomogne samo ako vi pomognete sami sebi. Odgovornost je na vama.

I na kraju, zelio bih srdacno da se zahvalim Paulu Monnory-ju koji se vratio u nasu kancelariju na kratak ali veoma uspjesan period kako bi ponovo skrenuo paznju na zeljeznice ove zemlje. Paul mnogo hvala!

Hvala vam sto ste me saslusali.